

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Metropolis Salisbvirgensis

Continens Primordia Christianæ Religionis Per Boiariam Et Loca quædam vicina; Catalogum videlicet & ordinariam successionem Archiepiscoporum Salisburgensium, & Coëpiscoporum, Frisingensium, Ratisponensium, Patauiensium, ac Brixinensium

Hund, Wiguleus

Monachii, 1620

Priuilegium Philippi II. Rom. Regis Adalberto Archiepiscopo Salisburg. Anno MCXCIX. concessum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13553

Privilegium Philippi II. Rom. Regis Adalberto Archiepiscopo Salis-
burg. Anno MCXCIX. concessum.

hh.

IN NOMINE sanctæ & indiuiduæ Trinitatis Philippus diuina fauente clemencia Romanorum Rex, & semper Augustus. Si rationabiles ecclesiasticorum petitiones Prælatorum ad ecclesiarum suarum tendentes proficuum, clementer admittamus, speramus nobis apud Regem Regum, ad æternæ vitæ meritum & temporalis imperij prosperiorem decursum proficere, & eos quos benigna exauditione honoramus, de cætero nobis deuotiores ac magis beniuolos fore. Nouerit igitur omnis Christi & Imperij nostri fidelium præsentatus & futura, qualiter dilectus consanguineus noster Adelbertus Iuuuensis: idem Salzburgenf: Ecclesiæ Ven: Archiepiscopus honori & vsui Ecclesiæ sibi creditæ stabilitatis & incrementi profectum addere intendens nostram adijctissitudinem, & proferens diuorum Augustorum nostrorum prædecessorum Regum scilicet, ac Imperatorum vetera & recentiora priuilegia, secundum diuersa regnantium tempora Ecclesiæ Salzburgen: ab eis collata, postulat instanter, vt eadem priuilegia nostri munere præcepti renouaremus, iura quoque & possessiones quibus eisdem fauentibus præfata Ecclesia munita videbatur & aucta, ei per nostram auctoritatem concederemus atque confirmarem. Hunc itaque vt clarum principem Imperij religionisque & prudentiæ dono venerabilem, & nobis naturalis affectu dilectionis familiarem in suis tam congruis & honestis petitionibus honorare cupientes, nostræque salutis & parentum nostrorum consulentes, perspectis diligenter & intellectis præfatis antecessorum nostrorum priuilegijs, traditiones, indulta, præcepta, quæ illis sunt scriptis reperta, sicutibi continebantur, ita nos ea præfenti nostræ Maiestatis priuilegio inferi iussimus, ac ea secundum benignitatem & instituta prædecessorum nostrorum prænominato Archiepiscopo, eiusque in perpetuum successoribus, & Ecclesiæ Salzburgenfi tradimus, concedimus & nostræ auctoritatis robore confirmamus, inter quæ principaliter constituimus, quod ex præcepto Ludouici Imperatoris agnouimus, cuius præcepti exemplum ipse quoque à sui genitoris sacratissimæ memoriæ Domini Caroli præcepto traxerat, vt scilicet Ecclesiam Salzburgenf: ipsam sedem quæ est in honore sancti Petri Apostolorum Principis, in qua etiam sanctus Rubertus corpore requiescit, cum cellulis, Ecclesijs, personis Ecclesiasticis & cæteris hominibus & rebus ac possessionibus ad ipsam pertinentibus, sub nostra tuicione constitutam speciali patrocinio propensius defendere debeamus. Quod constanter obseruare intendentes & successoribus nostris in Imperio Romano pro lege imponentes eandem immunitatis gratiam, qua illi inclyti Imperatores sedem illam honorare & sublimare dignati sunt, eidem sedi & Ecclesiæ nostri vigore edicti in perpetuum confirmamus, statuentes vt videlicet ea, quæ prætaxata Ecclesia hætenus recto titulo possedit & tenuit, & ea quæ nostris diebus possidet ac tenet, & quæ in futurum DEO annuente rationabiliter acquirere, in quibuslibet pagis vel territorijs infra ditionem Imperij nostri constitutis, per hanc confirmationem nostram, absque alicuius contrarietate de cætero possideat ac teneat, ita libere ac cum iurisdictione, quod nullus iudex publicus, nec quisquam iudiciaria fungens potestate ad causas audiendas, vel ad freda, aut tributa, aut telonea (quæ à vulgo dicuntur muta) exigenda, aut mansiones vel paratas faciendas aut fideiussores tollendos, aut homines ipsius Ecclesiæ tam ingenuos

Ludouicus Imperator

G 2

quàm

quam seruos, super terram ipsius commanentes iniuste distringendos nec ad vllas redibitiones aut illicitas occasiones requirendas, nostris aut futuris temporibus prædictæ Ecclesiæ possessiones ingredi audeat. Sed hæc iura & cætera similia emolumenta, quæ fiscus regalis inde sperare poterit, aut exigere, in vsum & facultatem Archiepiscopi, qui cunque prædictæ sedi præfuerit, in integrum cedant, vt ipse eo quietius res Ecclesiæ suæ valeat dispensare, & nostro imperio fideliter parere & quod pro nostra incolumitate & bono Imperij statu delectet eum impensus orare, & orationes in commisso sibi Clero constituere.

Otto Imperator.

Item secundum exemplar præcepti, quo Diuus Augustus OTTO prædictam Salzburchensem Ecclesiam muniuit ac ditauit, nos donationes eidem Ecclesiæ factas, & quoslibet contractus, quibus aliquid possidere cœpit, legitime per nostræ auctoritatis clementiam renouamus & confirmamus, inter quæ possessiones in ipsius Regis OTTONIS priuilegio proprijs expressis vocabulis, nos quoque ipsum in hoc sequentes, huic fecimus paginæ annotari.

Hæc omnia in literis Arnulphi Imp. similitur conseruentur.

Primitus castellum sanctæ Erndrudis cum omnibus eidem castello iuste & legaliter attinentibus cum curtibus, venationibus, piscationibus, id est ab Ecclesia sancti Martini, quæ respicit contra monticulum, qui vulgo Nochstain nuncupatur, sursum ex vtraque parte fluminis Luaris, vsque in riuulum Quartinesbach. Insuper etiam deriuulo, venatione, piscatione, ex vtraque parte præuocati fluminis ad sanctum Maximilianum, vsque dum Tunta ex aquilonari parte perfluit in prædictum flumen, atque riuulus Gastuna ex Australi parte. Item Forestum à termino qui in Pisoncia incipit, hoc est de riuulo Erilipach, vsque ad montem Wassenburg propè Iscalam in illo loco, vbi terminus Foresti Rapotonis quondam comitis ab isto se disjungit, & in aquilonari parte deriuo Tinnilmbach vsque in summitatem montis Cirenencus nominati, & iam dicto monte Wassenburch vsque ad præfatum monticulum Nochstain illa montana omnia, quæ in potestate antecessorum nostrorum fuerunt. Item Kiemse Præposituram Regularium cum omnibus iuste ei attinentibus. Curtem quoque Bischoffesdorff cum omnibus iuste ad eandem Curtem pertinentibus atque piscationem in lacu Atersee, sine omni contradictione illos quondam Imperio pertinentes XII. priuatos tractus sagerarum sicut Dominicalis terra in Paumgartem ipsi lacui se adiungit sine alia communi piscatione Atersee ad Atterhof pertinente, in illis quoque curtibus quæ olim in feudo siue ex parte Imperatoris, siue aliunde beneficiaræ fuissent proprietatem, quarum hæc nomina sunt. Staforeuelt, curtem & Ecclesiam cum decima, & sicut terminus ille in Australi parte incipit, qui Wachrein dicitur vsque Ibisam, & in Occidentali vsque dum dicitur vbi Vrnla se dimittit in præfatum amnem, & quidquid in Orientali parte iam dicti fluminis regalibus attinere videbatur.

al. Ciuitatum.

Insuper ad Magelike tertiam partem ciuitatis, & sicut ille terminus se disjungit de illis rebus in occidentali parte quas quondam ad sanctum Emmerammum antecessores nostri dederunt, exceptis tribus huobis: Præterea Arnesdorff idem in Wochavva, quidquid illis imperium habebat in vineas & sagatione & monte querceato, pratilque inter ipsum Querceatum montem sicis & inter filuam paltam, & ipsam filuam cum omnibus ad eam pertinentibus. Adhæc apud Grunzuitam quidquid superfuit quinque hubis, quod fideli suo cuidam Dietero Antecessores nostri dederunt, hæc sunt hubæ L. Insuper Lubinam & ad Holmburg tertiam partem ciuitatum cum vineis XXX. & hubis XV. sine curtilli terra. Item Treysniam ciuitatem & Ecclesiam sancti Martini, cum decima, & sursum in australi atque orientali parte fluminis Treysine vsque ad Potilnesprunnen, & sicut Dieterichspach fluit contra duos acervos exteriores

res

res qui in orientali parte campi sunt positi, & exinde vsque ad Danubium in illum locum, qui Tribolcz dicitur & ita sursum prope Danubium cum agris cultis & incultis, pratis, cuius, locis piscationum, quæ Teutonice Arichette vocantur, & ita sursum vsque ad illam marcham, quæ inter Treyfinam & Holumburg vtraque res discernendo diuidit ad Bennenvvanch quidquid prædecessores nostri Reges habuerunt illic ad Ecclesiam Ansonis quidquid illic habuerat ad Witenesberch, quidquid illic habuerunt excepto quod cuidam Mosogoboni datum est, hoc est hubæ centum, Ellodis Ecclesiam, Ecclesiam Mutigonis presbyteri ad Gumpoldesdorf quidquid ibi reges habuerunt. Præterea Rapam Sabariam ciuitatem, & Ecclesiam cum decima & theloneis, vineis, agris, pratis, pascuis, forestis, montibus cunctis ad eandem ciuitatem legaliter pertinentibus. Insuper siccam Sabariam & Pennichahâ & Mosaburch Abbatiam, vbi sanctus Adrianus requiescit, nonam quoque de omnibus curtibus regalibus inibi cum theloneo in ciuitate & piscina ad Salabingam curtem, cum trecentis mansis & totidem mansis & quidquid illic Reges attinebat Ecclesiam de Quartinacha, Ecclesiam ad Ghensem, Ecclesiam ad Therenberch, Ecclesiam Gundoldi, locum quem vocant quinque Ecclesias cum Theloneis, forestis, & cum proprietate omni, quæ ab antecessoribus nostris ibidem ante beneficiata erant. Ad Ruginesfeld quidquid ibi regalibus pertinuit. Ad Turnavva Ecclesiam quæ est constructa in honore sancti Rodberti cum monte Barvvoz dicto cum vineis, pratis, siluis, & cum omnibus quæ ibi sunt circa montem sita. Ad Pettavva Ecclesiam cum decima, & totam ciuitatem cum Bannis, Theloneis, & ponte, & omnibus ad illum locum pertinentibus. In Cistenesfeld sicut duo acerui prope Trauum positi sunt ex summitate superioris & exterioris termini qui Wachrein dicitur, & sicut ille Wachrein tendit vsque dum Treuina fluit in amnem Trauum. Ad Sulpam ciuitatem & Luip omnia quæ iuste & legaliter eo pertinent. In quereis campis, sicut illa fossa incipit à Mura, & tendit vsque ad Louizkuick, & vt Louczvuita & Sulpa de alpibus fluunt & Forestum Sufel cum Banno, sicut in potestate Antecessorum nostrorum hæc fuerunt. Venationem quoque in Suezzenal, quam populus cum sacramentis in potestatem antecessorum nostrorum firmavit, ad venandos apros illic & vrsos per tres ebdomas ante æquinoctium autumnale, & postea vsque ad festum sancti Martini. Ad Luimingga iuxta Rapam quidquid illic prædecessores nostri habuerunt. Item Nezzilinpach & ad Sabinzam Ecclesiam & curtem cum mansis L. Item Rapam ad Iudlerben ad Labanda Ecclesiam sancti Andreae cum decima, vt ibi consuetudo est, & de curtibus quas antecessores nostri ibi habuerunt decimas, vt in canonibus habetur, nec non sanginationem in omni Labandæ valle excepto monte Forst nominato. Ligna quoque secanda ad Ecclesiam, & ad aliud seruicium Episcopi, tam in ipso monte, quam in alijs montibus omnibus, & vnam fossam lapidum in monte Gamanar semper per totum annum habendam. Item ad Garczczam beneficium Engilbaldi ad Karantanam Ecclesiam sanctæ Mariæ cum decima sicut Ecclesiasticus ordo præcipit de omnibus curtibus quæ ad Carantanam ciuitatem pertinent in idem Trahof, Garumdorf, Guriennz. Ad Strelcz operarios seruos duos in monte cum hubis eorum. Ligna secanda in ipso monte sine contradictione omnium hominum cum sanginatione. Item Trebenam, Ostervix, Grabenhuel, Vtringa, Friesach, Gurca, Grazluppa, Longavv, Sublick, Teufenbach, Karsche, Peliza, Gumbenza, Vndrima, Luita, Liczinga, Brugga, Murza Luitena. Ad Strazmulam duo loca.

PRÆTAXATAS itaque possessiones, quemadmodum in priuilegio regis Ottonis Augusti signatæ reperiuntur, & ea lege ac ratione Salzburgenfis Ecclesiæ confirmatæ, vt nullus Imperij Romani successor, nec Dux, nec Comes, nec vlla alia potestas aut persona de prædictis rebus audeat quicquam subtrahere, sed jure perpetuo ad sanctum Petrum sanctumque Rudbertum stabiliter absq; omni contradictione permaneant, ita nos quoque nostri auctoritate præcepti confirmamus, considerata tamen temporum & euentuum varietate, vt sua cuique iustitia salua. permaneant; quod ideo adiungendum decreuimus, vt si quis hoc forte nostro moderno tempore aliquid vsquam de præfatis bonis contra iustitiam Salzburg. Ecclesiæ præscriptam videatur tenere, is eidem Archiepiscopo & Ecclesiæ Salisburgæ. recognoscat & restituat, aut ea se legitimo tractu aut iusto possedisse titulo rationabiliter ostendat. Præterea ex priuilegio Ludouici regis Augusti patenter intelleximus, quod idem Ludouicus Augustus præfata Salzburgen: Ecclesiæ, amore Dei, & beati Petri Apostoli & sancti Rudberti in pago Salzburgoe dicto curtem Salzburghouen, quam Pilgrinus Archiepiscopus antea in ministerio ab eo tenere visus est, in proprietatem, & plenam potestatem contradidit integraliter cum curtilibus omnibus, ædificijs, campis, pratis, agris, pascuis, siluis, lacubus, aquis, aquarum decursibus, venationibus, molendinis, piscationibus, vijs, inuijs, exitibus & redditibus, quæsitis & inquirendis, terris cultis & incultis, mobilibus & immobilibus, mancipijs quoque pluribus vtriusque sexus, parscalcis, cum omnibus censibus in salina & extra salinam inter fluuios Sala & Salczaha, vocatos in auro & sale, ac pecoribus cum Theloneis duobus, qui vulgo muta vocantur cum omnibus adiacencijs & rebus ad eandem terram pertinentibus.

Ludouicus
Rex.

Hanc igitur traditionem & donationem, quam & post ipsum Ludouicum Augustus Otto Imperator suo priuilegio super hoc dato confirmauit: nos quoque præsentis nostræ auctoritatis scripto confirmamus Salzburgenfi Archiepiscopo & suæ Ecclesiæ, statuentes & firmissime præcipientes, vt prædicta, cum omnibus pertinentijs eiusdem curtis & quæcunque vtilitas in huiusmodi catenis seu fodinis salis vel metallorum in quibuslibet fundis Ecclesiæ & fluminibus fluentibus per fundos Ecclesiæ meantibus, perpetuis temporibus à Salzburgenfi deinceps Ecclesia & eius Archiepiscopo absque omni obstaculo inconnulso vestitu quiete possideatur.

Henricus
Rex-
Gebehardus

Gurcen.
Episcopus

Dignum præterea duximus præsentis inserere priuilegio, qualiter ex scripto domini ALEXANDRI Papæ huius nominis secundi, in super ex priuilegio HEINRICI Regis venit nobis in cognitionem quod GEBEARDVS IYVA-
VEN: idem Salzburgen: Archiepiscopus de commissarum sibi animarum provisione sollicitus, eo quod Episcopatum suum in montanis situm præ nimia parochiæ amplitudine, & viarum difficultate, per se solum regere non sufficeret, ab vtraque dignitate, Apostolica scilicet & regia impetrauit, quod liceret ei infra parochiam suam, adiutorem sui operis Episcopum & sedem Episcopalem constituere. Placuit igitur eidem Archiepiscopo GEBERARDO vt indulto Apostolico & regio vtens, in loco qui dicitur Gurca apud Ecclesiam sanctæ MARIÆ Kathedram Episcopalem faceret, & concessum est ei per vtriusque potestatis Ecclesiasticæ scilicet ac sæcularis clementiam, vt eidem nouæ sedi, potestatem parochiæ suæ & de prædijs ac decimis, quantum conueniens videretur attribueret, & ad eandem sedem Episcopum ex sua consideratione ordinaret, ea videlicet ratione vt Episcopatus ille Salzburgenfi Ecclesiæ, & eius Archiepiscopo nunquam subtrahatur, & nullus ibi vnquam Episcopus siue per inuestituram, siue alio quocunque pacto constituatur, nisi quem Archiepiscopus Salzburgen:

burgen: quicumque pro tempore illic fuerit, eligat, inuestiat & consecret, quod quomodo sacra prædicti Papæ Alexandri & Regis Heinrici auctoritate firmatum dinoscitur: Nos id ipsum, est* præmissæ conditionis integritate, nostra quoque Imperiali auctoritate confirmamus, ac ita ratum ac inconuulsum omni deinceps æuo permanere iubemus, vt contra hunc honorem & commoditatem Salzburg. Archiepiscopi nulli vnquam Ecclesiæ, aut personæ liceat serigere, aut scriptum aliquid huic rei aduersum impetrare vel proferre.

Hæc igitur vniuersa & in præsentī pagina conscripta Salzburg. Ecclesiæ & eius Archiepiscopo perpetua stabilitate, per nostram auctoritatem inuiolabiliter confirmamus, statuentes, vt si quis, quod absit huius nostri præcepti violator apparuerit, & Ecclesiam Salzburg: vilo supra positorum inuiolenter grauare attemptauerit, Banno Imperiali subiaceat, & pro pœna centum libras auri optimi, medietatem fisco nostro, medietatem Salzburg: Archiepiscopo perfoluat, præsumptionis tamen ausu in irritum cessuro. Vt autem omnia supra dicta memoriter sciantur, & inconuulsa de cetero firmitate obseruentur, priuilegij paginam fecimus conscribi, & appensa maiestatis nostræ Bulla roborari, Huius rei testes sunt, Treueren: Archiepiscopus; Augustenf: Episcopus; Constantiens: Episcopus, Argentiniens: Episcopus; Hermannus Landgravius Turingiæ, Rudolfus Palatinus de Tuvvingen, Sifridus Comes de Orlamunde, Fridericus Comes de Zolre, Vlricus comes de Berge, Emicho Comes de Liningen: Godefridus de Eppenstein, Calochus de Kirchberg, Hartdus de Merenberch, Heinricus Marscalcus de Chalandin, Vlricus Marscalcus de RECHBERG, CHVNO de MINZENBERCH, Warnherus de Bolanden, Tiedo de Rauenspurch, & alij quam plures.

Signum Domini Romanorum
Regis inuictissimi

PHILIPPI SECVNDI

EGO CHVNRADVS HILDENSHAIMEN: Episcopus Erbpolensis Electus Imperialis aulæ Cancellarius vice Domini Chunradi Maguntini Archiepiscopi totius Germaniæ Archicancellarij recognoui. Acta sunt hæc Anno Dominicæ incarnationis M. C. XCIX, indictione II. Regnante gloriosissimo Romanorum Rege Philippo II. Regnie eius anno II. Datum Magunciæ III. Kalend. Octobris.

De S. Chunegunde vid. P. Gretser. in Diuis Bamberg. pag. 107. cum seqq. & P. Rader. Tom. 1. SS. Bauar. pag. 109.

Vid. infr. in Monaster. Chiembsee.

Annales Steron. annum MCCXXVIII. reponunt.

P. Rader. Tom. 1. SS. Bauar. pag. 74. b.

Chronic. Salisburgen. (Tom. VI. Antiq. lect.) pag. 1263. Anno MCCXLVII. Papa ignorans electionē in Salzburgenſi Ecclesia esse factam, quendam Burchardum de Zigenhagen. nescientib. Canonicis & ministerialibus Archiepiscopi præsensit & consecrauit, qui post modicum tempus non adepta potestate, vel inthronizatione diem clausit extremum. Vnde Papa ad petitionem & instantiam tam Parentum & amicorum D. Philippi, quàm Capituli & ministerialium, electionem à D. Philippo factam confirmauit.

Chronic. Salisb. pag. 1269. pro Ratisponensi, habet Pataviens. & sic legit.

G 4

Anno

ii.

kk.

ll.

mm.

nn.

oo.